

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Liubliana, torek 13. junija 1944

Preis - Cena L 0'80

Skoraj nepopravljiva škoda

Priznani socialni delavec in publicist Filip Uramnik je objavil v »Kmetijskim novicam« razpravo o težavah, ki jih bo treba premagati pri obnovi razdejanih in pozganih kmečkih domov in gospodarskih poslopij. Iz njegove razprave posnemamo naslednja težka dejstva.

Samo v Ljubljanski pokrajini bo treba na novo sezidati 4000 kmečkih domov in 6000 gospodarskih domov. Če bi merila vsaka kmečka hiša 125 m² zazidane ploskve in imela 940 m³, bi bilo treba za sezidavo teh hiš: 213.200 10 tonskih vagonov raznega stavbenega materiala, in sicer kamna lomljenca 120.000 vagonov, 30.000 vagonov gramoza, peska in miške, 4000 vagonov živega apna, 9200 vagonov cementa, 126 milijonov zidakov, 16 milijonov stresnikov, 8900 vagonov lesa in 5000 vagonov drugega stavbenega gradiva. Za sezidavo gospodarskih poslopij bi bilo potrebno približno enako količino gradiva, skupaj torej okrog 430 tisoč vagonov stavbenega gradiva. V Ljubljanski pokrajini ni toliko vprežne živine, da bi se moglo prepeljati to gradivo. Ze samo zaradi tega bi se moralo obnovitveno delo razdeliti na več let.

Ze teže rešljivo ko vprašanje prevoza gradiva pa je vprašanje nabave potrebnega materiala. Cementa bi bilo potrebno 9200 vagonov, cementarna v Trbovljah pa ga izdela na leto 6000. Zidakov bi bilo potrebnih 126 milijonov, v vsej pokrajini pa se jih izdela 17 milijonov. In približno enaka je slika za vse drugo gradivo. Le apna bi bilo zadosti. Teoretično bi mogli nabaviti tudi zadosti lesa, a je treba upoštevati, da bo po vojni povpraševanje po lesu izredno in da bomo mogli plačati nakup najbolj važnih življenjskih potrebščin v prvi vrsti z lesom. Izvoza lesa zato ne bomo mogli čisto ustaviti.

Za sezidavo vseh hiš in gospodarskih poslopij bi komaj zado-stovalo 50.000 delavcev, vseh v obrtu in industriji zaposlenih delavcev pa je v Ljubljanski pokrajini 32.000. Nobenega dvoma ni, da po vojni še toliko ne bomo imeli delavcev. Na vse zadnje pa se more že sedaj storjena škoda še povečati, ker ni ne konca vojne, niti še ni pri vseh zmagala uvidenost. Obnovitveno delo bo torej še mnogo težje in morda v doglednem času sploh neizvedljivo.

Z zločinsko lahkomišelnostjo in brezobzirnostjo se je napravila velikanska škoda, zaradi katere bo trpela vsa dežela leta in leta. Ali je treba še posebej naglašati, kakšna odgovornost je padla na povzročitelje te škode? Po teh obupnih številkah in dejstvih bi pač bil čas, da bi zmagala razsodnost na vsej črti, ker bi sicer obnovitveno delo moralo propasti.

65 let električne železnice

31. maja je bilo 65 let, ko je prvič pognal električni tok železnico. Zgodilo se je to na veliki obrtni razstavi v Berlinu. Električno železnico je napravil Werner Siemens, ki je prvič praktično uporabil električno gonilno silo, ki jo je omogočil Werner Siemens z iznajdbo dinamoelektričnega principa v letu 1866. Do leta 1879. se je nova električna sila uporabljala le za razsvetljavo.

Nemške izkušnje z ženskim delom

O nemških izkušnjah glede ženskega dela razpravlja v daljšem članku »N. Wiener Tagblatt«.

Da je nastalo vprašanje, če je delo mož ali žen več vredno, je že v tem priznanje za žene, ki so v času vojne prisle iz gospodinjstva v obrate in pisarne. Ko je bilo na milijone moskih brezposelnih, je bila ženska delovna sila naravno nezaželena kot konkurentinja in dvojna zaslužkarica. Ko pa je bilo brezposelnosti konec, se je tudi ženska sila bolj cenila. Ob izbruhu vojne je bila ženska delovna armada že mobilizirana in od takrat naprej je ta armada neprestano rasla. Njene storitve so dobivale vedno večje priznanje. Danes že skoraj nihče ne taji, da je žena na podrejenem mestu in kot pomožna delavka zelo dobra pomoč. Ni pa enotna sodba o ženskih storitvah v posameznih delovnih poljih.

Da bi se dobila dobra podlaga za presojo ženskega dela, je ženski urad Nemške delovne fronte vprašal o tem vprašanju več obratnih vodij, ki zaposlujejo v svojih obratih večje število ženskih delovnih moči. Če se napravi iz teh poročil bilanca, se mora reči, da so nemške žene dobro napravile izpit, zlasti pri onem delu, ki zahteva večjo spretnost in ročnost. Tu zastajata za ženo okorni moski, dočim pa ostaja njegova prednost nesporna, kjer je potrebna večja telesna sila. Na podlagi te naravne delitve dela so se izbral iz moškega poklicnega dela posamezne panoge, da so ostala težka dela še nadalje pridržana za moške, dočim so se lažja dodelila ženam. Tako se je to uredilo n. pr. v železni in kovinski industriji in so nastali za žene čisto novi poklici. Omeniti je treba posebno sposobnost žen za tehnična risarska dela ter za vsa dela pri kontrolnih, preizkuševalnih in merilnih aparatih.

Preseneča skoraj soglasno odklanjanje žene kot korespondentke. Žena da nima smisla za oni stvarno precizni slog, ki je v trgovski korespondenci potreben. Vprašanje pa je, če ni nastal ta očitek zaradi tega, ker ženski jezikovni čut še ni pokvarjen in se zato instinktivno brani proli onim jezikovnim spakam, ki so v trgovskem dopisovanju tako zelo pogostne.

Obratni vodje pravijo nadalje, da se utrujenost pri ženskah bolj pozna ko pri moskih, zato pa je žensko delo v prvih delovnih urah malo bolj hitro.

Tudi za izučitev se je izkazala žena kot sposobna. Žene, ki imajo lastno gospodinjstvo, in morajo skrbeti za otroke, ljubijo predvsem vedno enako delo, ki ne zahteva posebnega možganskega napora, ker so s svojimi mislimi vedno v gospodinjstvu. Nasprotno pa so se lotile žene in dekleta, ki nimajo posla z gospodinjstvom, rade tudi kompliciranega dela. Če nima žena smisel za tehnična vprašanja, je to bolj posledica enostranske vzgoje, ne pa nenadarjenosti. Tako poroča veliko električno podjetje, da so se ženske pomožne delavke pri stružnicah, rezkalnih in podobnih strojih dobro izkazale. Po prepričanju podjetja se na vsak način izplača dvigniti ženo iz nižine neizučenega pomožnega dela.

Samo ugodno bi vplivalo na voljo in ponos do dela, če se žene uporabijo tudi za odgovornejšo specialno delo.

V občevanju so žene mnogo prijaznejše ko moski in so zato zelo priporočljive kot tramvajske sprednice. Seveda pa je treba upoštevati, če ni ta večja prijaznost posledica moške vpljudnosti do žensk.

Se neko dejstvo zasluži vsa pozornost. Namestitev žen je v mnogih produkcijskih metodah povzročila dalekosežne preobrate glede izdelave orodja. Dosedanje orodje je bilo preračunano le za veliko in težko mosko roko, za majhno žensko roko pa je bilo pretežno in prenerodno. Da bi pa mogle tudi žene uporabljati kladiva, klešče in

pile, se je začelo izdelovati orodje manjšega formata. Izkazalo se je, da to orodje prav tako dobro služi svojemu namenu in zato se je marsikatero pretežno orodje opustilo. Marsikatero orodje pa se danes izdeluje iz lahkih kovin in se je zato njih teža znatno zmanjšala. Gotovo je, da bo to novo orodje ostalo v rabi tudi potem, ko se bo žena zopet vrnila iz tovarna v gospodinjstvo. Končno pa je gotovo tudi to, da bo po vojni veliko ženske delovne armade demobilizirano, da pa se ženskega sodelovanja v tovarnah ne bo moglo več pogrešati. Enostranski odpust žen iz tovarn in obratov bi bil z ozirom na bodoče delovne načrte ne samo nezaželen, temveč naravnost napačen.

Z mednarodnega premogovnega trga

V Angliji je vlada določila minimalne rudarske mezde, ki naj bi veljale do 1. 1948., delavski zahtevi po podržavljenju premogovnikov pa se je izognila na ta način, da je napravila načrt za združitev manjših obratov. Od izvedbe tega načrta se tudi pričakuje, da se bo proizvodnja premoga pospešila in povečala. V Angliji je zdaj okrog 1000 premogovnikov, po novem načrtu pa bi jih bilo 200. Proizvodnja premoga še vedno nazaduje, znižuje pa se tudi število rudarjev, kar je razvidno iz naslednjega pregleda, ki ga objavlja »Südost-Echo«:

	Proizvodnja v milij. ton	Število rudarjev
1. polovica 1941.	101.30	692.900
2. " 1941.	105.00	702.300
1. " 1942.	100.80	707.100
2. " 1942.	102.83	710.900
1. " 1943.	99.15	710.300
2. " 1943.	96.34	702.700

Pri železnicah so uvedli posebne inšpekcije za varčevanje s premogom. Od premogovne proizvodnje porabijo železnice na leto okrog 16 milijonov ton ali 8%. V

mirni dobi so dobivale najboljši premog, zdaj pa dobivajo tudi najslabšega z dnevnih kopov. Dnevne kope hočejo tako razširiti, da bi dajali železnicam na leto okrog 750.000 ton premoga.

V Severni Ameriki se tudi zmanjšuje proizvodnja premoga. V zadnjem času delajo načrte za pridobivanje bencina iz premoga in je kongres že odobril 30 milijonov dolarjev za velik obrat te proizvodnje. Predlagatelji načrta menijo, da je treba na ta način uporabiti stare zaloge premoga, Bureau of Mines pa ugotavlja, da bo bencin iz premoga trikrat dražji od bencina iz olja.

V Argentini je veliko pomanjkanje premoga. Pred vojno je dobivala Argentina za svojo potrošnjo iz Anglije 75%, iz Nemčije in Belgije 25%, ostanek premoga pa iz USA, zdaj pa dobave iz USA ne morejo nadomestiti prepredenega uvoza iz Evrope.

V Španiji se je proizvodnja premoga tudi v zadnjih mesecih nekoliko povečala, v Švici pa mešajo domač premog z inozemskim. Sam domač premog ima premalo kalorij in bi bil tudi predrag.

Povečano pridobivanje aluminija

Med lahkimi kovinami je najvažnejši in najmlajši aluminij, ki se pridobiva iz posebne vrste glin. To glino so začeli najprej izkoriščati v vasi Les Baux blizu Marseilla ter jo po vasi imenovali boksit. Nemški učenjak prof. Wöhler iz Göttingena je že leta 1845. pisal, kako bi se dal pridobivati aluminij, kemični postopek pridobivanja pa je kakih pet let pozneje iznašel francoski učenjak Sainte-Claire-Deville in na svetovni pariški razstavi leta 1855. so razkazovali prvi kos aluminija, ki so ga imenovali »glinasto srebro«.

Odlčnih lastnosti aluminija takrat še niso cenili, ker še ni bilo njegovih glavnih oboževalcev in potrošnikov — avtomobilskih in letalskih konstrukterjev in ker je bilo pridobivanje zelo težavno in drago. Šele z uporabo elektrolize se je začelo uspešno pridobivanje aluminija ter naglo napredovalo. Leta 1885. je bila svetovna pro-

izvodnja komaj kakih 13 ton, po petnajstih letih že okrog 7000 ton, pred prvo svetovno vojno 65.000 ton, leta 1920. nad 160.000 ton, zadnje leto pred sedanjo vojno 650.000 ton, lanj pa že precej nad enim milijonom ton.

V zemeljski skorji je skoraj 8% aluminija, vendar ni porazdeljen povsod enakomerno. Velika ležišča boksita so v Franciji, Italiji, Dalmaciji, Madžarski in Rusiji, največji pa v Arkansasu ob srednjem Missisippiju, vendar porabijo Američani toliko aluminija, da morajo še vedno velik del surovin uvažati. Med evropskimi državami ima rekord v naglem razvoju aluminijeve industrije Italije, ki je v prvih desetih letih svojo produkcijo podesetorila. Lep napredek kaže tudi Japonska, ki dobiva rudo iz Koreje in Formose. Nemčija sama boksita ni imela, uvažala ga je največ iz Madžarske in ko je komaj ena desetina iz-

delanega aluminija iz domačega boksita, si je poiskala možnost, da dobiva aluminij iz drugih surovin. Med njimi je na važnem mestu kaolin, ki ga Nemčiji ne bo zmanjkalo.

Kako se med vojno pospešuje pridobivanje aluminija, se vidi tudi v Španiji, kjer so pred dvajsetletno vojno skoraj ves boksit, letno približno 2500 ton, uporabljali v cementni industriji. Povprečna letna proizvodnja aluminija je bila okrog 1000 ton. Na visku je bila leta 1935., ko so dosegli 1300 ton, a že naslednje leto zardnili na 800 ton. Boksit ima Španija v petih svojih pokrajinah, ležišča pa niso dovolj izkoriščena. Po letu 1934. so delo v nekaterih ležiščih sploh opustili in za produkcijo aluminija so uporabljali samo iz Francije uvoženo glino. Zdaj pa je vlada proglasila boksit za nacionalno važno surovino in delo na vseh ležiščih je obnovljeno in pospešeno, povečan pa je tudi uvoz glin iz Francije, da bi se dosegla večja kapaciteta v obratih aluminijeve industrije.

Največ aluminija producirajo obrati družbe Aluminio Espanol S. A., ki hočejo letos svojo kapaciteto zvišati od 1500 na 2000 ton. Lanj v jeseni pa je bila ustanovljena še ena industrijska družba, ki bo v svojih obratih tudi dosegla kapaciteto 2000 ton na leto. Nova družba ima 40 milijonov pezet kapitala, od katerega pride več ko polovica na Nacionalni industrijski institut, ki si prizadeva, da bi se španska proizvodnja aluminija čimprej dvignila na letnih 9000 do 10.000 ton.

Tudi Grčija ima dobre pogoje za precej močno industrijo aluminija. V deželi so bogata ležišča boksita, ki so jih začeli izkoriščati že pred dvajsetimi leti. Boksit so po večini izvažali. Leta 1936. je bila proizvodnja 129.898 ton, izvoz pa 86.015 ton v vrednosti 31.1 milijona drahem. Leta 1938. je bila proizvodnja boksita 179.886 ton, izvoz pa 139.245 ton v vrednosti 51.7 milijona drahem. V zadnjem predvojnem letu so izvozili iz Grčije celo okrog 179.000 ton boksita v vrednosti 71.1 milijona drahem.

Načrte za ustanovitev grške industrije aluminija je preprečila vojna, pri obilju surovin pa bodo lahko izvedeni po vojni. Že izkoriščena ležišča boksita v Grčiji cenijo na 10 milijonov ton, še neizkoriščena pa na 50 milijonov ton.

Politika cen in mezd v Španiji

Špansko ministrstvo za delo je izdalo dekret, s katerim se prepoveduje vsako splošno zviševanje mezd v obratih, če niso bila ta od ministrstva za delo izrečno dovoljena. Vsa ta zvišanja se proglašajo kot neveljavna. Vsa nameravana splošna zvišanja (h katerim pa se ne prišteva individualni storitveni dodatki) mora v bodoče odobriti ministrstvo za delo. Isto velja tudi glede dovoljevanja draginskih doklad.

Kakor je razvidno iz uvoda dekreta, je nastal ta ukrep zaradi stremjenja po poenotenju politike cen in mezd. Z določitvijo enotnih mezd hoče ministrstvo preprečiti, da bi se izvajale delovne sile zaradi posebnih mezdnih doklad v druga delovna središča. Istočasno so se omejila pooblastila okrožnih zastopstev ministrstva za delo glede mezdne politike, da se tako doseže enotno določevanje mezd.

Obrtniški vestnik

Nove cene v brivski stroki

Brivska stroka:

Britje I. kat. 3.50, II. kat. 3.—; britje in česanje I. kat. 4.50, II. kat. 4.—; britje glave I. kat. 9.—, II. kat. 8.—; striženje las I. kat. 7.—, II. kat. 6.—; fazoniranje I. kat. 5.—, II. kat. 4.—; striženje brade I. kat. 7.—, II. kat. 6.—; umivanje las I. kat. 7.—, II. kat. 6.—.

Frizerska stroka:

Striženje las I. kat. 7.—, II. kat. 6.—; železna ondulacija dolgih las I. kat. 10.—, II. kat. 8.—; železna ondulacija kratkih las I. kat. 8.—, II. kat. 6.—; vodna ondulacija brez umivanja I. kat. 16.—, II. kat. 14.—; vodna ondulacija z umivanjem I. kat. 26.—, II. kat. 24.—; umivanje glave I. kat. 10.—, II. kat. 8.—; česanje brez ondulacije I. kat. 3.—, II. kat. 2.—; trajna ondulacija (kompl.) I. kat. 85.—, II. kat. 70.—; fazoniranje glave I. kat. 5.—, II. kat. 4.—.

Opombe:

1. Posebne zahteve, ki niso navedene v gornjem ceniku se plačajo po predhodnem dogovoru med podjetnikom in stranko.

2. Abonentom je priznati 10% popust na gornje cene.

3. Za postrežbo na domu se sme računati dvojna cena.

Rokodelstvo na Madžarskem

Centrala rokodelskih organizacij na Madžarskem navaja v svojem letnem poročilu, da je bilo lani v deželi 260.675 samostojnih rokodelcev, ki so tvorili 417 obrtnih podjetij. Pomočnikov je bilo 289.192, vajencev 93.127, od teh pa v glavnem mestu 165.462 pomočnikov in 16.812 vajencev. V primerjavi z letom 1942. se je število mojstrov znižalo, število pomočnikov in vajencev pa zvišalo.

Vrednost rokodelske proizvodnje je bila 2,5 milijarde pengö, skupni dohodek vseh rokodelskih podjetij pa 1082 milijonov, kar je približno 16% narodnega premoženja. Poročilo naglašuje, da se je število rokodelskih podjetij in samostojnih mojstrov znižalo predvsem zaradi pomanjkanja surovin. Največ rokodelcev je bilo lani v stavbeni stroki, najboljše eksistenčne pogoje pa so imeli rokodelci v vaseh, ki se deloma udeležujejo tudi v kmetijstvu. Tudi s surovinami so bili rokodelci na deželi bolj preskrbljeni kakor v mestih.

Švica se vedno bolj industrializira

V zadnjih desetih letih je naraslo število tovarn v Švici za 97 na 9656 podjetij. Najbolj se je povečalo število tekstilnih in oblačilnih industrij, katerih je sedaj 1386. Lesno-predelovalnih industrij je 1331, tovarn za stroje, aparate in instrumente 1153, tovarn za ure pa 831. V vseh švicarskih tovarnah je bilo zaposlenih 520.000 delavcev. Nekateri švicarski strokovnjaki svare, da bi se ta razvoj švicarske industrije ocenjeval preugodno, ker je vpoklicanih pod orožje nad 100.000 mož, nad 70.000 delavcev pa je zaposlenih v oboroževalni industriji. Zato je zelo mogoče, da bo po vojni nastala v Švici velika brezposelnost.

Davki in cene v Romuniji

»Südost-Echo« ugotavlja, da so podražitve v romunskem gospodarstvu posledice zvišanja davkov v novem proračunskem letu, ki se je začelo 1. aprila. V Romuniji se navadno življenjske potrebščine podražijo v prvi polovici leta pred novo žetvijo, ker pa je bila lanska žetev izredno bogata, je letošnja draginja v prvi vrsti posledica novih davkov, deloma pa je nastala tudi zaradi tega, ker je evakuirano prebivalstvo kupovalo velike količine živil in potrebščin.

Indeks življenjskih stroškov, ki ga vodi gospodarski urad »Argus«, pa pri vsem tem ni neugoden. Na bazi avgust 1916 = 100 je dosegel decembra lani 19.350, letos marca 19.608, aprila pa 19.807.

Zvišanje vseh davkov je izdatno, kar se je dalo pričakovati že z uvedbo obrambenega posojila. Takse, ki so preračunane na 22,4 milijarde lejev, so zvišane za 100%, podvojene pa so tudi trošarine in prometni davek, kar bo dalo državi velike dohodke. Trošarine so preračunane na 20,8, prometni davek pa na 50 milijard. Pri določanju davčnih postavk so sicer skrbeli, da bi bile čim manj prizadete

najvažnejše življenjske potrebščine, pri močnem zvišanju davkov pa je splošno zvišanje življenjskih stroškov seveda neizogibno.

Kilogram bencina stane, da imamo primer posledice velike davčne dajatve loko Ploesti 53,40 leja. Od tega znašajo davčne dajatve državi in občini 46,67 leja ali okoli 86% prodajne cene. Producentu ostane kot izkupiček za njegovo blago 6,28 leja pri kilogramu ali 12% od prodajne cene. Pri tem pa je treba upoštevati, da ima producent tudi celo vrsto davčnih obveznosti, ki ne obremenjujejo neposredno njegovega izdelka ali blaga.

Navedeni primer se seveda ne da posplošiti, izkušnje pa učijo, da visoki prometni davki ter zvišanja drugih davkov močno vplivajo na cene. V novem romunskem proračunu so se državni dohodki zvišali ne samo zaradi večjih vojnih izdatkov, temveč tudi zaradi tega, ker se v zadnjih letih romunska gospodarska konjunktura dviga in ker se bo verjetno tudi letos promet tako zvišal, da bo v primernem skladu z večjimi dajatvami.

Pridelek fig v Grčiji

Figovo drevo je doma sicer v Aziji, v Grčiji pa uspeva že od davnih časov ter je pridelek fig na važnem mestu ne samo v grškem kmetijstvu, temveč tudi v grški zunanji trgovini. Nasade fig v Grčiji ceni Nemška trgovinska zbornica za Grčijo na 15.000 ha. Največ fig pridelava Mesenija, kjer je pridelek tudi najboljši. Fige so važen del prehrane grškega prebivalstva. Mnogo svežih fig se proda na domačih tržiščih, izvažajo pa se po večini posušene fige. Največji odjemalci grških fig so bili v mirni dobi Nemčija, Anglija, Severna Amerika ter južnozhodna evropske dežele. Količina in vrednost izvoza fig je razvidna iz naslednjega pregleda:

	tone	vrednost v milijonih drahem
1937.	18.800	158,5
1938	19.123	184,1
1939.	11.312	111,5
1940.	6.921	70,4

Povprečni letni pridelek fig je

Friedrich v. Gagern: Mejaši

V Slovensko poljudno znanstveni knjižnici »Svet« je izšlo kot 8., 9. in 10. knjiga veliko delo Friedricha v. Gagerna: Mejaši, poizvedniki in glavarji. Delo je odlično poslovenil Joža Glonar, ki je napisal tudi zelo zanimiv uvod h knjigi, ki je posvečen spominu velikega škofa Barage in njegovega misionskega ter književnega dela. Naša javnost je lahko hvaležna Glonarju za njegove lepe besede o zaslugah škofa Barage.

Gagernovo delo nas vodi v davne čase, ko so izseljenci iz Evrope osvajali Severno Ameriko in trgali Indijancem njih zemljo, ubijali živino in po dolgih bojih ter z vsemi sredstvi, tudi najbolj krutimi, izvojevali zmago. Vsa knjiga živo pripoveduje o tistih hudih časih, ko so vladali edinole zakoni

bil 36.000 ton in je Mesenija k temu prispevala skoraj polovico.

Sušenje fig ni tako enostavno. Popolnoma zrele fige previdno obirajo, potem pa jih sušijo na soncu. Preden se posuši, morajo vsak sad z roko previdno raztegniti. L. 1931. je bil ustanovljen urad, ki skrbi za napredek kultur in izvoza fig ter se posebno briga za strokovnjaško sortiranje in sušenje pridelka. Pridelovalci so organizirani v zadrugah, ki dobivajo od države denarne podpore in kemične pripomočke za pobijanje škodljivcev figovih kultur. Vence posušene fige so izdelovali nekdanj primitivno, l. 1933. pa so bile urejene prve naprave za mehnično sterilizacijo, da ustreza pridelek, pripravljen za izvoz, vsem zahtevam higiene.

Pred sedanjvo vojno so začeli fige uporabljati tudi za marmelado ter izdelovati iz njih nadomestek za kavo, ki se je izvažal. Pridelek fig bo tudi po vojni zelo važen v grškem kmetijstvu in v zunanji trgovini.

najbolj neusmiljene divjine in nepopustljivosti. Z Gagernovim delom je za vedno končana ona idilična in sentimentalna indijancerica, ki je mekoč tako zelo ogrevala našo šolsko mladino. Kdor prebere Gagernovo delo šele prav razume, iz kakšnih elementov so nastale Združene države Severne Amerike in šele sedaj mu bo jasno, kako so možna v tej deželi neverjetnosti tako kričeča nasprotja. Gagern v svoji knjigi ne skriva svojih simpatij za tolikrat prevarena Indijance, prav tako pa tudi ne one gozdomnike, ki so bili prvi pionirji naseljencev in ki pri vsej svoji bojevitosti in odločnosti vendar niso pozabili na človeške pravice in dolžnosti. V svoji knjigi je zbral v. Gagern ogromno materiala, da nudi knjiga v resnici popolno sliko delovanja nekdanjih mejašev, poizvednikov in glavarjev. Vsa knjiga obsega nad 400

strani in vsebuje polno zanimivosti, da se bere kot najbolj napet potopis. Knjiga je zelo bogato ilustrirana, vse ilustracije zelo dobre, da jih je vsak bralec vesel.

Knjiga velja 110 lir, kar je z ozirom na njen obseg in njene vrline, skromna cena. »Mejaše« vsem prav toplo priporočamo.

Denarništvo in zavarovalstvo

Razvoj madžarskih pokojninskih blagajin

Na Madžarskem imajo industrijska podjetja in denarni zavodi že od nekdaj svoje posebne pokojninske sklade in blagajne, v katere prispevajo delodajalci in delojemalci določene prispevke za doklade k starostnemu zavarovanju nameščencev. V prejšnjih letih je premoženje takih pokojninskih blagajin znašalo samo nekaj odstotkov od akcijskega kapitala podjetja, v zadnjih letih pa je premoženje pokojninskih blagajin tako naraslo, da presega že ves akcijski kapital zavoda ali podjetja.

Največ kapitala se je nabralo v pokojninskih blagajnah velikih denarnih zavodov. Pri Komercialni banki je premoženje pokojninske blagajne od leta 1940. naraslo od 24 na 40 milijonov pengö ter presega zdaj akcijski kapital za 15 milijonov, pri Kreditni banki pa za 16 milijonov. Pokojninske blagajne desetih največjih denarnih zavodov Budapešte so imele leta 1940. skupaj 94, zdaj pa imajo 190 milijonov pengö premoženja. Uprave pokojninskih blagajin kupujejo s svojim velikim premoženjem hiše in zemljišča, ker so vojne razmere ustavile gradnjo novih hiš.

Za guvernerja Bolgarske narodne banke je bil imenovan bivši bolgarski ministrijski predsednik Božilov.

Češki bankovci po 10 Kč, ki so bili izdani 15. aprila 1919 in 2. januarja 1927, so prenehali 31. maja biti veljavno plačilno sredstvo. Do 31. avgusta jih zamenjujejo še vse podružnice Češke narodne banke, od 1. do 30. septembra 1944. pa samo še centrala banke v Pragi.

Bivši egiptski minister Banseddin Barakat paša je zahteval v egiptskem parlamentu, da se mora egiptski funt ločiti od angleškega funta, ker da more pasti angleški funt na eno tretjino svoje današnje vrednosti.

Gospodarske vesti

Nemška margarinna industrija tudi v petem letu vojne nič ne trpi zaradi kakšnega pomanjkanja surovin, kar se mora smatrati kot zelo velik uspeh, zlasti z ozirom na prvo svetovno vojno, ko je proizvodnja margarine zaradi pomanjkanja surovin prav občutno trpela. A tudi margarinne tovarne zaslužijo vse priznanje, ker so obvladale vse težkoče in kljub velikim kakovostnim razlikam surovin izdelovale vedno enako dobro margarino.

Republikansko fašistična vlada je sklenila, da se zgrade naprave za umetno pridobivanje soli iz morske vode. Ta sklep je bil potreben, ker je prej dobivala Italija sol večinoma iz Stiefille in Sardinije. Nadalje je republikansko-fašistična vlada dovolila, da

Gostilničarski vestnik

Konjak, brinjevec in žganje

Gostilničarska nabavljalna druga bo v prihodnjih dneh dobila večjo količino konjaka, brinjevca in sadnega žganja za gostinske obrate. Vsi oni, ki nameravajo nabaviti v zadrugi omenjene pijače, naj se brezpogojno javijo še ta teden v pisarni zadruga, kjer naj navedejo količino in vrsto, ki jo nameravajo nabaviti. Pri razdelitvi se bodo upoštevali samo oni obrati, ki se bodo prijavi predhodno, pozneje pa se reflektantje ne bodo upoštevali.

Sindikata gostinskih obratov.

se pri kuhji uporablja morska voda, kar je bilo prej iz fiskalnih razlogov prepovedano. Solni monopol je namreč dal državni blagajni na leto 350 milijonov lir dohodka.

Za oskrbo Vatikanskega mesta bo imel Vatikan lastno ladjevo. Ladje bodo plule pod belo-rumeno zastavo. Zaenkrat je Vatikan najel dve 10.000 tonski ladji »Archimedes« in »Monte Orlando«. Koliko bo šlo vatikansko ladjevo ladij, še ni znano. Vatikanske ladje bodo nakladale živila v portugalskih in španskih pristaniščih.

Hrvatski trgovinski minister je izdal naredbi, po kateri se začne takoj pobirati od vsakega uvoznega predmeta 80 odstotna avozna pristojbina v korist zunanje-trgovinskega sklada.

Prva Hrvatsko-slavonska sladkorna tovarna v Osijeku je pri delniški glavnici 30,8 milijona kun dosegla lani 5.738.843 kun čistega dobička in bo izplačala 6 odstotno dividendo. Predlani je družba dosegla le 3.936.127 kun čistega dobička.

Za zboljšanje srbske živinoreje je razdelila srbska vlada kmetovalcem v Podonavju več plemenskih bikov, prešičev, ovnov in kucev.

Direkcija slovaških drž. gozdov namerava postaviti tovarno za pridobivanje sladkorja iz lesa. Potrebne stroje naj bi dobavila Nemčija in so tozadavna pogajanja že v teku.

Romunski gospodarski tisk poroča, da so izgledi letošnje romunske pšenice žetve zelo dobri, da se bo mogla kriti vsa domača potreba in da bo ostalo še žita za izvoz.

Po izjavi generalnega guvernerja turškega monopola je pričakovati, da bo letošnja turška tobačna žetev zelo dobra. Računajo, da bo dala približno 28 milijonov kg tobaka.

Turška monopolna uprava je s 1. junijem znižala cene za nekatere tobačne izdelke.

Časopis za švicarsko statistiko je ugotovil, da je vseh vrednostnih papirjev in hranilnih vlog, ki so zavezane vojnemu davku, v poseti davkoplačevalcev za 20,7 milijarde šv. fr. Dejansko pa jih je bilo prijavljenih le za 14,5 milijarde in jih je torej za 6,2 milijarde ali za 23 odstotkov odtegnjenih davku.

Portugalska vlada je s takošnjo veljavnostjo prepovedala vsak izvoz volframa. Portugalska se je torej pokorila diktatu Anglosasov.

Britansko ministristvo za kurivo je objavilo, da ne bo več objavljalo vsakomesečne podatke o višini proizvodnje. »Reich« prvi k temu, da je v tem treba videti priznanje, da ni upati na povečanje proizvodnje.

Elektro - podjetje

„BOKO“

jubljana - Bleiweisova št. 18

Palača Kmetске posojilnice

Splošno kreditno društvo

r. z. z o. z. v Ljubljani, Ulica 3. maja 5

izvršuje vse denarne posle. Sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekočih računih. — Telefon št. 38-84

TRGOVSKA KOLONIJALNO-IMPORTNA ZADRUGA

Z O. J.

LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 12

A. & E. Skaberne

Ljubljana, Mestni trg